

Katowice 1.06.2024
Dr hab. Anna Kmita, prof. ASP
Wzornictwo, Wydział Projektowy
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

Ocena dorobku projektowego, naukowo dydaktycznego, oraz wskazanego w dokumentacji projektu THERAPEUTIC DESIGN TOOLS – NARZĘDZIE WSPIERAJĄCE PROCES TWÓRCZY W OBSZARZE DIZAJNU TERAPEUTYCZNEGO w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Pani Olgi Kiedrowicz-Świtalskiej wszczętym w dniu 25.09.2023 roku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Wykaz otrzymanych dokumentów

- wniosek przewodni z dnia 25.09.2023 roku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz uchwała Rady Dyscypliny z dnia 24.04.2024 roku o składzie Komisji Habilitacyjnej
- Autoreferat habilitacyjny zawierający:
 - Opis dorobku projektowego i dydaktycznego
 - Opis dzieła
 - Podsumowanie
 - Wykaz osiągnięć artystycznych i dydaktycznych
 - Załącznik do autoreferatu: „Katalog typów kart narzędzia Therapeutic Design Tools”

Życiorys kandydatki

Pani Olga Kiedrowicz-Świtalska uzyskała w 2010 roku tytuł magistry sztuki ze specjalnością projektowania architektury wnętrz uzyskany w Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej w Szczecinie. Dyplomowa praca zbiorowa została uhonorowana Nagrodą Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za najlepszy dyplom ukończenia studiów wyższych w dyscyplinach sztuk plastycznych.

Stopień doktory sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych i dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe został uzyskany na Wydziale Architektury Wnętrz i Scenografii Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, w 2015 roku (tytuł rozprawy doktorskiej: Architektura wnętrz jako nośnik wielowymiarowych komunikatów i jej znaczenie w procesie budowania relacji dzieło – odbiorca. Przestrzeń terapeutyczna jako przykład wnętrza wpływającego na odbiorcę – pacjenta).

Od 2012 roku Pani Olga Kiedrowicz-Świtalska związana jest zawodowo z Akademią Sztuki w Szczecinie, jest kierowniczką Katedry Projektowania Produktu na Wydziale Wzornictwa, prowadzi również Pracownię Projektowania Multisensorycznego bazującą na autorskim programie dydaktycznym.

W autoreferacie Autorka opisuje swoją ścieżkę zawodową i kolejne etapy rozwoju jako projektanta i pedagoga, motywacje, które kierowały nią przy podejmowaniu wyzwań i wypracowywaniu tych wszystkich elementów, które składają się na jej dorobek artystyczno – naukowo – dydaktyczny.

Charakterystyczna, dla osiągnięć Pani Olgi jest synergia następujących czynników:

- doświadczenia w zakresie projektowania i wdrażania projektów o tematyce społecznej oraz kuratorstwa działań w tym obszarze (np. festiwal CUBETURA - Studenckie Triennale Architektury Wnętrz, Galeria Nowa w Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej ZDROJE)
- zaangażowania dydaktycznego, kształtującego postawy młodych, przyszłych projektantów. Można śmiało stwierdzić, że Pani Olga jest jedną z prekursorów dydaktyki w zakresie nowych obszarów projektowania społecznego / terapeutycznego w polskim szkolnictwie wyższym.

Dorobek dydaktyczny

Dokumentacja dorobku dydaktycznego z ostatnich lat, przedstawiona do oceny w autoreferacie liczy 95 stron. Rozumienie projektowania szeroko, jako działania celowego, uzasadnionego potrzebami i dobrostanem człowieka, jest widoczne zarówno w pracach semestralnych jak i dyplomowych przytoczonych przez autorkę dysertacji.

Przedstawiony dorobek dydaktyczny realizowany był w Pracowni Projektowania Architektury Wnętrz i Przestrzeni Terapeutycznych oraz Pracowni Projektowania Multisensorycznego. Zarówno studenckie prace etapowe jak i kończące studia, realizowane pod opieką Pani Olgi, charakteryzują się ważką tematyką, współczesnymi formalnie rozwiązaniami, podejmują dialog w zakresie tego, czym obecnie powinno być projektowanie produktu, komunikacji wizualnej czy architektury wnętrza. Wiele z nich zostało dostrzeżonych w krajowych czy międzynarodowych konkursach (Finał konkursu RYTM ŚWIATŁA – DOM MARZEŃ organizowanego podczas XXVII Międzynarodowych Targów Sprzętu Oświetleniowego ŚWIATŁO, prezentacja projektów na targach LIGHT + Building 2018 we Frankfurcie nad Menem, TODD – taktylne obiekty do dotykania na ŁDF 2022 – Make me!, czy nagroda za najlepszy dyplom licencjacki oraz Nagroda Specjalna Zarządu Szczecińskiego Oddziału SARP w konkursie na Najlepsze Dyplomy Wydziału Architektury Wnętrz).

Opis pracy dydaktycznej uzupełnia aktywność organizacyjna (koordynatorka z ramienia sztuk wizualnych w projektach realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER 1 i POWER 2), kuratorska, jak też udział w władzach Uczelni (Dziekana Wydziału Architektury Wnętrz, Prodziekana Wydziału Architektury Wnętrz, kierowniczką Katedry Projektowania Produktu, kierowniczką Pracowni Projektowania Multisensorycznego). Habilitantka otrzymała również Nagrodę Rektora.

Dorobek naukowo – badawczy

Na dorobek badawczy autorki składają się realizacje z obszaru prac badawczo-rozwojowych w zakresie innowacyjnych konstrukcji drewnianych dla dzieci (funkcja kierowniczką projektu).

Charakter projektu dotyczył projektowania o charakterze terapeutycznym, z uwzględnieniem m.in. dzieci z zaburzeniami psychoruchowymi czy zaburzeniami ruchowymi w zakresie motoryki małej. Punktem wyjścia w przeprowadzonych badaniach były połączenia klinowe oraz atestowana sklejka brzoza jako planowany budulec finalnych rozwiązań. W 2022 roku sukcesem zakończyło się zgłoszenie krajowe wynalazku o nazwie: Klin połączenia rozłącznego typu poprzecznego z rozcięciem oraz certyfikacja badania typu WE nr KOMAG 22TOYS0240 opracowanych zestawów zabawek. Aktualnie trwają prace związane z wprowadzeniem przez firmę Sun&More sp. z o.o. zabawek oraz aplikacji do sprzedaży.

Dorobek projektowy

Pani Olga Świtalska wspólnie z Tomaszem Piotrem Świtalskim prowadzą Holistyk Studio. Przykładem współpracy firmowanej przez tą inicjatywę jest realizacja wspomnianego już festiwalu CUBETURA czy też opracowanie wystaw na Gdynia Design Days (2023 rok – wystawa HAPPY: Projekt dotyczył opracowania i użytkowania narzędzia wspierającego terapię osób z dysfunkcjami wzroku w postaci obiektów tyflograficznych).

W studio Holistyk powstają również autorskie programy warsztatów dla dzieci, realizowanych w formie pięciodniowych turnusów w Centrum Przemysłów Kreatywnych.

Autorka wspomina również jako znaczące – dzieła definiujące wieloletnią współpracę z Agatą Legawiec. To min. projekt nagrodzony w międzynarodowym konkursie A' Design award and Competition, w kategorii Light Design oraz International Residential Architecture Awards 2019 w kategorii: Recreation Built.

Inne ważne projekty Autorki to ORGANICS BRICKS | FOREST fun&edu, czy Projekt Stacja Kultury Kurpie – Rezydencje animacyjne we wsiach realizowany w ramach projektu, którego operatorem jest Mazowiecki Instytut Kultury.

Warto też wspomnieć o projekcie Follow the Object, którego finał w postaci wystawy we wrześniu 2021 roku zaprezentowano na Łódź Design Festival, wpisujący się w zestawienie najlepszych wystaw zrealizowanych przez polskie uczelnie artystyczne podczas festiwalu designu.

Pani Olga brała udział w ponad dwudziestu wystawach zbiorowych, jest kuratorką kilkunastu, pośród których są liczne katalogi i monografie z jej udziałem.

Dokumentacja wskazanego osiągnięcia w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Wskazane osiągnięcie jest wynikiem poszukiwań badawczych i dydaktycznych zainicjowanych podczas pracy nad doktoratem oraz jak sama autorka pisze „podsumowaniem dotychczasowej drogi jako twórczyni, projektantki, pedagoga”. Therapeutic Design Tools (TDT) integruje i podsumowuje dotychczasowe doświadczenia związane z tworzeniem programu i prowadzeniem Pracowni Projektowania Architektury Wnętrz i Przestrzeni Terapeutycznych oraz Pracowni Projektowania Multisensorycznego.

Na dokumentację wskazanego osiągnięcia składa się zestaw budujący kompletne narzędzie, opracowane w formie fizycznej i cyfrowej:

- w postaci produktu zawierającego ponad 80 kart wspomagających proces twórczy z opakowaniem oraz wzornikami uzupełniającymi merytorycznie narzędzie.

- w postaci cyfrowej – podstawowej, umożliwiającej pobranie ponad 30 kart wspomagających proces twórczy w postaci plików pdf w dwóch wersjach na oficjalnej stronie internetowej.

Na potrzeby projektu Therapeutic Design Tools został opracowany autorski tekst przedstawiający najważniejsze obszary związane ze specyfiką projektowania o charakterze terapeutycznym: w którym zostały zdefiniowane najważniejsze pojęcia i wskazany potencjał pracy z kartami i schematami.

Therapeutic Design Tools (TDT) to autorskie narzędzie wspierające proces twórczy w obszarze dizajnu terapeutycznego, dedykowane wszystkim użytkownikom, którzy w tym procesie partycypują. Jak sama Autorka określa „*Narzędzie Therapeutic Design Tools (TDT) zostało opracowane, aby systemowo wspomóc proces twórczy w zakresie projektowania architektury wnętrz, produktów lub/i rozwiązań o charakterze terapeutycznym, poprzez sugerowane narzędzia i działania pobudzać kreatywność projektanta(-ki), określić, zweryfikować, uporządkować określone składowe (ścieżki, konteksty w procesie projektowym), odpowiedzieć, naprowadzić na komponenty, synergicznie je łącząc lub/i modyfikując, inspirować i wspomagać budowanie bazy do gromadzenia doświadczeń w zakresie projektowania o charakterze terapeutycznym, „rozszyfrować użytkownika(-czkę), czy przybliżyć istotę problemu projektowego.*”

To oznacza, że Autorka podjęła się trudnego zadania opracowania pewnego rodzaju schematu (lub schematów) działań projektowych, który mógłby być na tyle uporządkowany ale zarazem

otwarty, aby prowadzić projektanta przez proces twórczy, nie ograniczając go do jednej linii myślenia / działania – przeciwnie – pobudzając, poszerzając jego perspektywę. Jest to bardzo ambitne i cenne założenie projektowe, osobiście mi bardzo bliskie... Na różnych etapach swojej drogi projektowej poszukiwałam „przepisów”, rozwiązań – które na początku dawały mi (początkującej projektantce) poczucie bezpieczeństwa (mam metodę / o niczym nie zapomniałam / potrafię nazwać to nad czym pracuję), a później – z biegiem lat i wzrostem doświadczenia zawodowego – pozwalały wyjść poza rutynę intelektualną i dawały nowy impuls (inaczej zadaję pytania / szukam nowych inspiracji / odmiennie definiuję / zmieniam / weryfikuję).

Zaproponowany model usystematyzowania procesu twórczego to propozycja ścieżek projektowych, które może dowolnie eksplorować i rozwijać na poszczególnych etapach pracy. Zatem zaprezentowane narzędzie należy uznać za „scenariusz”, który każdy twórca dostosowuje do swoich potrzeb i używa tak, aby efektowi końcowemu nadać charakterystyczny wyraz. Wydaje mi się to szczególnie cenne w czasach edukacji nastawionej na dostarczanie prostych, zbyt prostych rozwiązań, w czasach filmów na YT dostarczających odpowiedzi, bezrefleksyjnych, często błędnych, na podstawie niezweryfikowanych źródeł. W procesie projektowym – to droga do nikąd. Powielanie, odtwarzanie – ma wartość edukacyjną tylko w obszarze manualnym, nauki rzemiosła, w procesie twórczym – brakuje zdecydowanie dobrze skonstruowanych narzędzi do pracy kreatywnej, takich które nie odpowiadają, tylko zadają pytania, uczą myślenia. Właśnie w takich kategoriach postrzegam przedstawione mi do recenzji dzieło.

Narzędzie zaproponowane przez Autorkę w formie fizycznej zostało opracowane między innymi z myślą o kreatywnych warsztatach wspierających proces projektowy, realizowanych na uczelniach wyższych, w studiach projektowych, w których wartością jest praca zespołowa i systemowe rozwiązywanie wyzwań w obszarze projektowania, również o charakterze terapeutycznym. Pani Olga przedstawiła w pracy fotorelację z takich warsztatów przeprowadzonych we własnej Uczelni. W ten sposób zweryfikowała poprawność zaprojektowanych przez siebie narzędzi, zastosowanie ich w realnym środowisku projektowym. Zdjęcia obrazują dobrze sposób pracy z kartami i schematami. Jedyne czego mi w dysertacji zabrakło – to próby waluacji tego procesu, która zapewne miała miejsce... Bardzo pomogłoby w ocenie – pokazanie kilku wypełnionych kart, fotografii uzupełnionych „ścieżek”, wraz z krytycznym omówieniem w kontekście budowy narzędzia. Jestem także ciekawa wniosków, które Autorka zgromadziła i modyfikacji, które poczyniła po pierwszym zetknięciu „projektu do projektowania” z „użytkownikiem – projektantem”.

Na koniec pozostała ocena samej warstwy formalnej przedstawionego rozwiązania, które oceniam bardzo wysoko. Każdy element zestawu jest ograniczony do graficznego minimum, czytelny, dostępny. Całe rozwiązanie charakteryzuje się spójnością wizualną i nowoczesną elegancją. Narzędzie to – to przecież produkt, który ma swoją identyfikację wizualną i charakter, nie tylko za wartość merytoryczną. Wybrane elementy graficzne rozwiązania (logotyp, krój, monochromatyczna kolorystyka) są uzasadnione i wspomagają skuteczność zestawu. To bardzo ważne, aby projekt oprócz wysokiej funkcjonalności był po prostu piękny, zachęcający do jego wykorzystywania... Kończąc – chciałam docenić opracowanie Therapeutic Design Tools w formie narzędzia dostępnego w sieci. Zarówno strona www jak i jej odpowiednik responsywny na urządzenia mobilne są bardzo dobrze przygotowane, a zaproponowana struktura informacji ułatwia zrozumienie i posługiwanie się narzędziami w niej opisanymi.

Konkluzja

Podsumowując recenzję dorobku habilitantki, odnosząc się do całokształtu jej osiągnięć, postawy zawodowej i dydaktycznej, mogę z całym przekonaniem wyrazić uznanie i podkreślić znaczący wkład w obraz projektowania i edukacji w zakresie projektowania, szczególnie projektowania multisensorycznego. Autorka wybrała na swój obszar pracy habilitacyjnej zagadnienie (w moim rozumieniu) trudniejsze, bardziej wymagające, niż prezentacja jednego z wielu zrealizowanych wdrożeń projektowych czy kuratorskich ekspozycji wystawienniczych. Przedstawione dzieło jest pracą naukową w pełnym tego słowa znaczeniu, zakończoną realizacją projektową, która w bardzo dobry sposób „materializuje” wysiłek badawczy i doświadczenia z zakresu metodyki projektowania, zebrane w doświadczeniu dydaktycznym Pani Olgi Kiedrowicz-Świtalskiej.

Dorobek zawodowy, osiągnięcia dydaktyczne oraz przedstawione portfolio habilitacyjne predysponują ich autorkę do otrzymania stopnia naukowego o który się ubiega.

Stwierdzam, że dokumentacja projektu **THERAPEUTIC DESIGN TOOLS – NARZĘDZIE WSPIERAJĄCE PROCES TWÓRCZY W OBSZARZE DIZAJNU TERAPEUTYCZNEGO** odpowiada wymaganiom określonym prawem, zgodnie z art. 16 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. z 2023 r. poz. 742).

Tym samym rekomenduję nadanie dr. Oldze Kiedrowicz-Świtalskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Anna Kmita
Wzornictwo, Wydział Projektowy,
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.